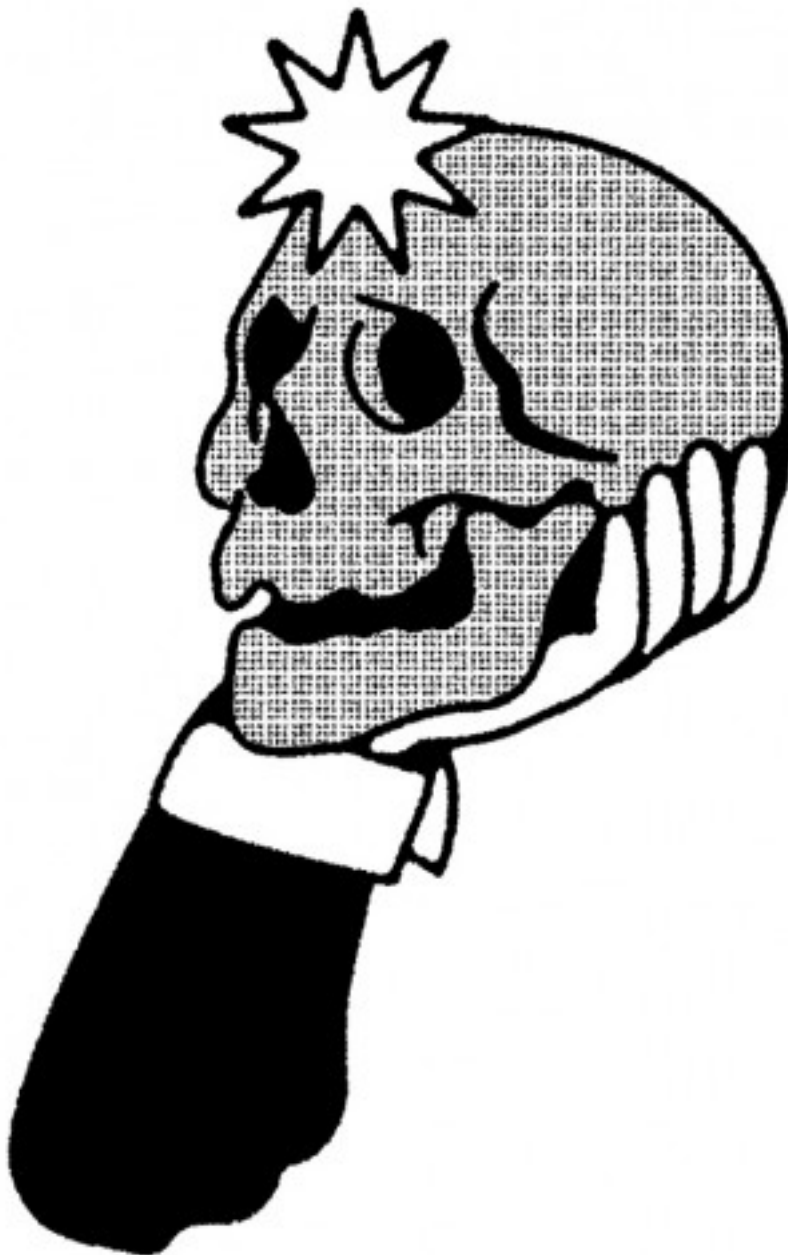


?Cussà, encara

Cap a finals de març de 2020, ara fa dos anys, quan tots érem tancats a casa per això del virus, vaig parlar amb el Jordi Cussà. No recordo si em va trucar ell o el vaig trucar jo. Aquells dies era habitual parlar per telèfon amb amics i demanar-los com estaven i com portaven el tancament. A causa de la mala salut de ferro que gastava, el Jordi havia de fer molta bondat. En vam parlar, i, com no podia ser d'altra manera, vam parlar també de projectes literaris. Tenia *El primer emperador i la reina Lluna* -«la novel·la dels xinos», que en deia ell- al forn de Comanegra, i havia revisat i enllestit una nova novel·la, *Les muses*, que tancava la monumental trilogia iniciada amb *La serp* (2001) i continuada amb *El ciclop* (2017). Com altres vegades, amb aquell sisè sentit que li feia intuir la meva disponibilitat a causa de l'admiració que m'ha produït sempre la seva prosa, em va proposar d'enviar-me-la, perquè li digués què em semblava.

Les muses és una novel·la impressionant. Una nova demostració del talent desbordant del Cussà narrador. Un espectacle literari carregat d'humanitat. Com passa amb els dos lliuraments anteriors de la trilogia, no és una novel·la per a tots els públics: qui no tingui un mínim d'interès per la història de la civilització i del coneixement i només busqui una trama per entretenir-se, potser no hi entrarà. Però qualsevol lector amb un pessic d'inquietud intel·lectual hi pot trobar una immensa font de plaer literari: pels personatges, per l'estil, pel llenguatge, per la trama general i les subtrames, per l'ambició del projecte, pel joc metaliterari... En una mena de cànon personal de genis, Cussà reprèn el fil allà on ho va deixar amb *El ciclop* i passeja el lector -sense cap intenció de fer una novel·la històrica- des del segle XIII, amb Ramon Llull, fins als psicodèlics anys setanta, amb els Pink Floyd i companyia, passant per Colom, Shakespeare, Da Vinci, Galileo, Mozart, Poe i Einstein.

Les muses acaba de sortir publicada -també a Comanegra- i ens en felicitem. L'amic Jordi Cussà ja no hi és, però se'n parla més que mai, i ell, de fet, encara no ha dit l'última paraula.



Il·lustració: Erques Torres